

■ Rozhovor týdne s

Petrem Hankou, předsedou
Zelinářské unie Čech a Moravy

Mohli byste zhodnotit letošní rok z hlediska pěstitelů zeleniny?

Pěstitelé mají za sebou mimořádně těžký rok a obtížná situace ani zdaleka nekončí. Od jara se pěstitelé potýkají s nedostatkem kvalifikované pracovní síly. Jejich výpadek jsou nuceni během celé sezony nahrazovat brigádníky, což má zásadní dopad na cenu i kvalitu práce.

Výkonost nequalifikované pracovní síly je mnohdy poloviční, kvalitu odvedené práce je třeba průběžně kontrolovat! To klade obrovské nároky na řidiče a kontrolní činnost pěstitelů. Náklady na pracovní sílu přitom tvoří u specializovaných zelinářských podniků až 30 procent přímých nákladů.

■ Projevilo se i deštivé počasí?

Nerovnoměrné rozložení teplot i srážek během vegetace mělo nepříznivý dopad na celkový stav porostů. Důsledkem byla opožděná sklizeň okurek, paprik, cuket a dýní, výrazné poškození porostů raných brambor a cibule v důsledku enormního tlaku houbových chorob, nižší výnos kořenové zeleniny v důsledku přemokření porostů. Prší prakticky denně, velmi problematická bude i sklizeň. Ale na počasí jsme zvyklí, zvládnout to musíme.

V mnoha oblastech se zemědělci potýkali s přemnoženými hraboši. Jak tato skutečnost zasáhla zelináře?

Expandující populace hraboše během roku zasáhla území celé České republiky. Sektor zeleniny nemá přitom žádnou možnost účinně omezit kalamitní výskyt hraboše. Použití chemické ochrany v porostech konzumní zeleniny je nemyslitelné.

Výrazně poškozena je především kořenová zelenina, hlavně

porosty určené pro skladování. Pěstitel musí vynaložit veškeré náklady na pěstování, sklizeň, skladování a následné praní a třídění. Okousanou mrkev nebo petržel pak prodává na krmení. Přitom mnohé porosty jsou poškozeny ze dvaceti i více procent.

Jaké dopady má uzavření restaurací a jidel a další vládní omezení kvůli šíření nemoci covid-19?

Výrazné výpadky odbytu znamenávají hlavně specializovaní dodavatelé hotelů a restaurací (HOREKA). Jde například o specializovanou produkci salátů, bylinek a dalších gastrospecialit, pro které není jiný odbyt. Chtěl bych znovu upozornit, že producenti většinou nejsou registrováni jako potravináři a je třeba na tuto skutečnost pamatovat při přípravě pravidel pro kompenzaci škod potravinářskému sektoru.

Na jaké úrovni se v současnosti pohybují ceny zeleniny?

Ve druhé polovině roku došlo k výraznému poklesu farmářských cen, především u objemově významných komodit, jako je cibule, jejíž cena se pohybuje na úrovni deseti až 12 centů za kilogram. Většina pěstitelů zeleniny pěstuje také brambory. Aktuální cena je osm až deset centů. Obě plodiny jsou nyní pod velkým tlakem dovozů ze sousedních zemí, kde příznivější průběh počasí měl za následek nadprodukcí. Pro ni tamní pěstitelé nemají uplatnění, nabízejí ji za „jakoukoliv cenu“ a tlačí ceny cibule a brambor tuzemských farmářů pod výrobní náklady.

Jaká pomoc by byla pro pěstitele zeleniny v současnosti nejvíce přínosná?

To nejcennější, co máme, jsou naši zákazníci. Potřebujeme prodat to, co jsme vypěstovali! Argument, že to levněji dovezeme, neobstojí. Každý stát i spotřebitelé si chrání vlastní pěstitele. Na jaře jsme viděli, jak málo stačí k uzavření hranic, jakou cenu pak musí zaplatit spotřebitel i za základní druhy zeleniny, ovoce, nebo brambor.

Zuzana Fialová

Zatím nebyly zjištěny chyby

Zemědělci v České republice nahlásili na podzim rozhoz přípravku proti hrabošům Stutox zhruba na devíti tisících hektarech půdy. Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ), který provádí kontroly dodržování podmínek aplikací a šetří podněty na jejich porušení, zatím nezjistil pochybení proti předepsaným podmínkám. Informovala o tom tisková mluvčí ÚKZÚZ Ivana Kršková.

Zuzana Fialová

„Z celkového počtu 515 ohlášených aplikací jich ÚKZÚZ nejvíce eviduje v 'základní' dávce dva kilogramy na hektar do nor, a to ve 369 případech, ve zvýšené pak ve 107 případech. V případě aplikací rozhozem bylo zemědělci doposud ohlášeno 59 případů,“ upřesnila Kršková. Inspektori ÚKZÚZ podle ní i nadále při kontrolách aplikací, ale i před jejich samotným zahájením, zemědělcům připomínají důležitost sběru uhynulých hrabošů, a to po všech způsobech aplikací rodenticidů.

Ve druhé polovině září totiž ochránci přírody kritizovali to, že zemědělci aplikují přípravek na hubení hrabošů Stutox II a Ratron na severu Čech i v místech, kde žije a loví kriticky ohrožený sýček obecný. Upozornili na to, že pro sýčky, kterých je v České republice jen asi 130 hnízdních párů, je to nebezpečné. Sýčci se hraboši živí, prioritou hloďavci pro ně navíc před-

■ Klíčové informace

- Zemědělci ohlásili 59 případů aplikací přípravku proti hrabošům rozhozem.
- Ústav zatím nezjistil pochybení v podmínkách jeho použití.
- Podezření z otravy sýčků bylo vyvráceno.

stavují snadnou kořist. Mluvčí ÚKZÚZ poznamenala, že sýčci se neživí mrtvými hraboši, ale jako všechny sovy je vede při lovu sluch. Rovněž zdůraznila, že ÚKZÚZ prošetřuje všechny podněty s podezřením na porušení podmínek aplikací, včetně podnětů od České společnosti ornitologické. „Z posledních podnětů byl šetřen úhyn dvou zajíců pro podezření otravy Stutoxem v okrese Louny. Ze závěrů veterinárního šetření vyplynulo, že úhyn obou zajíců byl způsoben masivním traumatem – byla zjištěna fraktura krční páteře a zhmoždění svaloviny,“ dodala. Na místo tak podle mluvčí byli zajíci patrně přesunuti až uhynulí, patrně po srážce s dopravním prostředkem. „Podezření z otravy rodenticidy tak bylo jed-

noznačně vyvráceno,“ uvedla. S tím, že u již dříve prezentovaných otrav necílových organismů nebylo možno plně prokázat, zda byl úhyn důsledkem otravy nebo jiných příčin. Podle ní ÚKZÚZ za loňský rok uložil pouze pět pokut za nenáhlášenou aplikaci přípravku.

Podle ÚKZÚZ bylo v České republice letos v září 1059 aktivních výchoďů z nor na hektar, loni v září ústav zjistil 678 nor na hektar. Nejvíce ohrožené jsou stále porosty v Ústeckém a Středočeském kraji, kde výskyt hrabošů nadále přesahuje dvacetinásobek prahu škodlivosti. Hloďavců mírně ubylo pouze na několika místech. Značné riziko pro polní porosty hrozí od hrabošů v Pardubickém a Královéhradeckém kraji.

V zájmu zajištění ochrany rostlin a zabránění dalších hospodářských škod, které se pohybují již v řádech miliard korun, kvůli kalamitnímu výskytu hraboše polního umožnil ÚKZÚZ ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství zemědělcům v nejpostiženějších oblastech možnost mimořádné aplikace. Za splnění přírodních podmínek, zejména v souvislosti s ochranou necílových organismů, tak mají zemědělci výjimečně možnost aplikovat rodenticidy nejen v běžně povolené dávce dva kilogramy na hektar do nor, ale i ve zvýšené dávce až do deseti kilogramů na hektar nebo rozhozem.

ÚKZÚZ již vloni v létě povolil rozhoz přípravku na povrch půdy na velké části území ČR, Ministerstvo zemědělství ale po kritice od ochránců přírody a Ministerstva životního prostředí účinnost povolení pozastavilo. Později se po plošné aplikaci Stutoxu II na Moravě našlo téměř 80 uhynulých zajíců a několik bažantů, u kterých testy prokázaly zbytky přípravku.

Srážky s lesní zvěří

(fia, čtk) – Počet srážek aut se zvěří letos kvůli pandemii klesl. Zatímco loni se mezi dubnem a zářím na českých silnicích stalo 7872 nehod se zvěří, letos to bylo 7238 srážek. Vyplyvá to z dat SRNA indexu, který vydává dvakrát ročně Generali Česká pojišťovna. Za úbytkem je první vlna koronavirové krize, která utlumila dopravu na českých silnicích. Doprava se podle Michala Bíla z Centra dopravního výzkumu výrazně snížila hned na začátku března. Pokles dopravy se přímo projevil na poklesu úmrtnosti zvěře na silnicích. Už po zavedení karanténních opatření na začátku března meziročně ubyly srážky vozidel se zvěří. „Snížení počtu srážek se zvěří je naprosto jednoznačně způsobeno nižší intenzitou dopravy danou opatřeními proti šíření covid-19,“ potvrdil Miloš Fischer z Českomoravské myslivecké jednoty. Výše škod je značně zá-

vislá na tom, s jakým zvířetem se auto srazí. Nejzávažnější bývají škody způsobené srážkou s divokým prasetem. Podle expertních odhadů však pod koly automobilů nejčastěji končí srnčí zvěř, a to zhruba z 80 procent všech případů. Podle SRNA indexu bylo nejvíce srážek vozidel se zvěří ve Středočeském kraji, kde policie eviduje 1528 nahlášených nehod. Následuje Kraj Vysočina s 909 nehodami a v závěsu za ním Ústecký kraj s 856 střety se zvěří. Nejvíce srážek je podle hustoty silniční sítě v Praze (každého 1,9 kilometru), následují Zlínský kraj (4,2 kilometru) a Moravskoslezský kraj (4,8 kilometru). Každoročně se na českých silnicích stane podle policejních statistik přes deset tisíc srážek s divokými i domácími zvířaty. Kritické jsou obvykle podzimní měsíce, loni na říjen a listopad připadla více než pětina podobných střetů.

■ Slovo ministra

Debata o společné zemědělské politice (SZP) v posledních týdnech zdánlivě ustoupila, v médiích ji zastínila koronavirová pandemie. Vyjednávání SZP ale přesto nabralo na rychlosti, a to jak na pracovní, tak na nejvyšší, ministerské úrovni. Na říjnové Radě ministrů se po třídenním vyjednávání maratonu podařilo dohodnout společnou pozici, která respektuje většinu našich požadavků. V tomto ohledu jsme tedy spokojeni. Za důležité považují, že financování takzvaných citlivých komodit má zůstat minimálně na stejné úrovni jako v současném období, i když původně mělo být sníženo. Vítám také, že zavedení definice skutečného zemědělce bude pro členskou země dobrovolné. To zemědělcům uleví od zbytečné byrokracie. Dlouhodobě jsme prosazovali dobrovolný charakter zastropování přímých plateb, který rovněž Rada ministrů schválila. Za efektivnější podporu malých zemědělců považujeme redistributivní platbu, tedy platbu na první hektary. Takto lze bez zbytečné administrativy podpořit malé zemědělce. Nyní však bude záležet, v jaké podobě pravidla schválí Evropský parlament. S ostatními ministry zemědělství jsme v říjnu debatovali také o pozici Rady ke strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“. Požádali jsme Evropskou komisi, aby předložila hodnocení dopadů strategie na evropské zemědělce, a to na úrovni Evropské unie i jednotlivých členských států. Cíle pro jednotlivé země by měly být nastaveny tak, aby zohledňovaly současný stav v dané zemi.

Dovolte mi zmínit se také o aktuální situaci kolem koronavirové pandemie. Opatření, nutná k zastavení šíření nákazy, tvrdě dopadla i na část zemědělců a potravinářů. Zejména na ty, kteří dodávají zboží do provozoven veřejného stravování, jako jsou školní jídelny nebo restaurace. Už po jarní vlně pandemie jsme se začali připravovat na možnou druhou vlnu, podařilo se nám během letních měsíců notifikovat u Evropské komise program, díky kterému budeme moci nejvíce zasaženým zemědělcům a potravinářům finančně pomoci. S principem zásad programu kompenzací už souhlasila vláda, nyní dopracováváme jeho pravidla. Celkem by v programu mohly být rozděleny až tři miliardy korun, záviset bude na množství postižených podniků. Odškodnění budou výrobci potravin, kteří prokážou 25% pokles tržeb v meziročním srovnání. Zejména pro nejmenší zemědělce je pak důležité, že jsme z vládního omezení od počátku vyjmulí farmářské trhy, ty je tak nadále možné pořádat, samozřejmě za dodržení veškerých hygienických předpisů.

Kolegyně a kolegové, chci vám poděkovat za vaši práci, která je v současné situaci nesmírně důležitá, díky vám máme v obchodech dostatek potravin pro obyvatele a patří vám za to uznání. Přeji vám všem pevné zdraví.

Miroslav Toman
ministr zemědělství

Některé ...

(Dokončení ze str. 1)

Pravidla pro počet lidí na ploše považuje koordinátor plzeňských farmářských trhů na centrálním náměstí Republiky a místopředseda Asociace farmářských tržišť ČR Tomáš Popp za likvidační. „I kdybychom to rozstáhli na 1200 metrů čtverečních a bylo by to po celé ploše, když tam přijde 100 lidí, tak to můžeme zavřít,“ uvedl s poukazem na to, že jen obsluha stánků je asi 60 lidí. Asociace proto podle Poppa jedná o výjimce s Ministerstvem zemědělství. Trhy zrušila Chruďim, stejně postupuje obchodní centrum Futurum, které pořádá

největší pravidelné farmářské trhy v Ostravě. Jako důvod uvedlo obtíže při zajištění opatření. Na vládní opatření reagují uzavřením farmářských tržišť i Zlín a Uherské Hradiště. Pokračovat naopak budou například v Opavě. „Bude to trochu omezené a nebudou tam všechny druhy zboží, které by se na trzích normálně prodávaly,“ řekla Monika Štěpánková z kanceláře opavského primátora.

S pokračováním zatím počítají v Karlových Varech. O udržení trhů mají zájem hlavně prodejci, uvedla ředitelka pořádající městské společnosti KV City Centrum

Simona Vránová. Dodržovat opatření ale vidí jako obtížné. Farmářské trhy s menším množstvím obsazených stánků a omezeným sortimentem chtějí dál pořádat i v Liberci, Pardubicích nebo Hradci Králové. „Stánků by mělo být nejvýše 20, tedy asi polovina obvyklého počtu,“ řekla mluvčí hradeckého magistrátu Kateřina Šmídová. V Brně na Zelném trhu bude od čtvrtého rána méně stánků s ovocem a zeleninou, než jsou zákazníci zvyklí. Obvykle je zde v průměru 30 prodejců s vlastní zemědělskou produkcí a 15 obchodníků, kteří prodávají i zboží zahraniční. Ti se ve čtvrtek ráno na trh už nevrátí. Aby trh splňoval nařízené rozestupy mezi stánky, rozprostřou se prodejní místa po celé ploše ná-

městí, uvedla mluvčí městské části Brno-střed Kateřina Dobešová. Brno bude dodržování nových opatření důsledněji kontrolovat stejně jako třeba Jičín, Písek nebo České Budějovice. „Požádal jsem městskou policii, aby situaci na Piaristickém náměstí při farmářských trzích více monitorovala a případně upozornila na nějaké nedostatky,“ řekl šéf odboru správy veřejných statků česko-budějovického magistrátu Tomáš Kubeš. Už dřív farmářské trhy preventivně zrušili v Táboře, Frýdku-Místku, Novém Jičíně, Bohumíně, Chomutově nebo Žatci na Lounsku. Podobně na Vysočině zrušili už dřív kvůli koronaviru pořádání trhů pro říjen, o listopadu se rozhodnou podle aktuální epidemické situace.